

BERLİN BEYANNAMESİNE NAZARAN ALMANYANIN HUKUKİ DURUMU

Hans Kelsen
California Üniversitesi

5 Haziran 1945 tarihinde Berlinde Amerika Birleşik Devletleri, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, İngiltere ve Fransa Cumhuriyeti Muvakkat Hükümeti tarafından yayınlanan beyannameye nazaran bu devletler, «Alman hükümeti, yüksek kumanda heyeti, eyaletler, belediyeler, mahallî hükümet ve makamların sahip oldukları bîlcümle iktidarı» deruhte etmişlerdir. Bu, Alman ülkesinin, üzerinde yaşayan insanlarla birlikte yukarıdaki dört devletin hâkimiyeti altına geçtiğini ifade eder. Bu ayrıca Almanyanın hukukî durumunun Kara Harblerinin Kanun ve Âdetlerine Müteallik 1907 tarihli Lahey Mukavelesine mülhak nizamatin 42-56 ncı maddelerinde gösterilen «harb yolu ile işgal» vaziyetine uymadığını da gösterir. Almanyanın kayıtsız şartsız tesliminden, bilhassa Almanyanın son hükümetinin, büyük amiral Doenitz hükümetinin çekilişinden sonra harb yolu ile işgal durumu imkânsız bir hal almıştır. Bu durumun peşinen kabul ettiğine göre arazisi harben işgal edilmiş olan devletle işgal eden devletler arasında mevcut münasebetlerde harb halî devam etmektedir. Bu şart ise arazisi işgal edilmiş olan devletin varlığının temadisini ve netice olarak işgal edilmiş devletin hâkimiyetinin meşru hamili olarak tanınan hükümetin varlığının devamını ifade eder. Bu sebepten dolayıdır ki harb yolu ile işgalin, işgal eden devlete işgal edilen topraklar üzerinde hâkimiyet hakkı bahşetmiyeceği umumiyetle kabul olunmaktadır. Harb yolu ile işgalde meşru hükümet otoritesini istimal edecek vaziyetten çıkarılır ve işgal müddetince bütün kudret işgal eden devlete geçer. İşgal edilen devletin meşru hükümeti, bilhassa devlet reisi, memleketten uzaklaşmış, müttefik devlet toprağında vazifesine devam etmekte bulunmuş olabilir; hükümet, hususile işgal edilen devletin reisi, harb esiri edilmiş olabilir. Bütün bunlara rağmen hükümet varlığını temadi ettirmeli ve işgal eden devlet tarafından da bu tarzda tanınmalıdır.

İşgal eden devlet bu hükûmetle bir sulh muahedesi aktederek işgal altında bulunan ülkenin tamamı veya bir kısmını iade etmek arzusunda bulunmalıdır.

Silâhlı kuvvetlerinin şartsız tesliminden sonra Almanyanın, harb yolu ile işgalin icabettirdiği esaslı şartları yerine getirdiğinden şüphe etmek hayli güçtür. Zira Almanyanın meşru hükûmetinin mevcudiyetine nihayet verilmiştir. Almanyanın son meşru hükûmetinin mümessilleri tarafından imzalanan kayıtsız şartsız teslim vesikasını, Almanyanın hâkimiyetini mezkûr vesikayı imzalamış olan galib devletlere intikal ettiren bir belge diye tefsir etmek belki mümkündür. Fakat Almanyanın şartsız teslimi bu yolda tefsir edilmese ve hattâ galib devletlerin, teslim vesikasında Doenitz hükûmeti mümessillerinin imzalarını kabul etmek suretile hiç olmazsa dolayısıyla ve fiilen bu hükûmeti tanımış ve muayyen bir müddet faaliyetine devamına müsaade etmiş buldukları farzedilse dahi, galib devletlerin büyük amiral Doenitz ve maiyetini tevkif etmek suretile bu hükûmete nihayet verdiklerini kabul etmek icabeder. Berlin deklarasyonunda açıkça beyan edildiğine göre «Almanyada, memleket dahilinde intizam ve idareyi temin ederek galib devletlerin isteklerinin yerine getirilmesine rıza göstermek mesuliyetini yüklenmeye muktedir bir hükûmet veya makam mevcut değildir». Müstakil bir hükûmetin mevcudiyeti devletler hukuku bakımından devletin en esaslı bir unsurunu teşkil eder. Almanyanın son hükûmetine nihayet vermek suretile galib devletler, hâkim bir devlet sıfatı ile Almanyanın varlığını ortadan kaldırdılar. Şartsız teslimden veya hiç olmazsa Doenitz hükûmetinin çekilişinden sonra Almanya, devletler hukukunun anladığı mânada bir devlet olmak vasfını kaybetmiştir. Almanya devlet olarak varlığını kaybedince harb hali de nihayete erer, zira böyle bir durum ancak muharib devletler arasında mevcut olabilir. Almanyanın tesliminden beri, hiç olmazsa Doenitz hükûmetinin yıkılışından sonra, Lahey nizamâtı tatbik kabiliyetini kaybetmiştir ve galib devletler tarafından işgal edilen ülkenin hukukî statüsü harb yolu ile işgal durumu olamaz. Bu mümkün olsa bile bu durumun arzu edilir bir şey olmadığı kolayca anlaşılır. Umumiyetle kabul olunduğuna göre, esas müesseselerin değişimine müdahale Lahey nizamâtı mucibince işgal eden devlete tanınan selâhiyetlerin üstünde kalır. İşgal eden devlet demokratik bir cumhuriyeti mutlak bir monarşiye veya faşist bir diktatörlüğü bir demokrasiye tahvil edememek icabeder. İşgal eden devlet, muhakkak ki muayyen siyasi kanunları değiştirir, fakat bu ancak as-

keri gayelerinin zaruri kıldığı nispette yapılmak icabeder. Lahey nizamatinın 43 üncü maddesinin açıkça tespit ettiğine göre işgal eden devlet, «mutlak surette yürürlükten kalkmış olmadıkça memlekette cari kanunlara» riayetle mükelleftir. Umumiyetle kabul olunduğuna göre işgal eden devletin, siyasi gayelerle memleketi yeniden idarî bir taksime tâbi tutmağa ve hele bir kısım toprakları diğer devletlere vermek gibi arazi değişikliklerine teşebbüs etmeğe hiçbir surette hakkı yoktur. Harb yolu ile işgal durumunu galib devletlerin Almanyayı siyasi ve iktisadi bakımlardan yeniden teşkilâtlandırmak ve ülkesini komşuları lehine azaltmak temayülleriyle telif etmenin imkânsız olacağı şüphesizdir. Bütün bunlar muhakkak ki Almanyanın meşru hükûmetile yapılacak bir muahede ile elde edilebilir. Mamafih böyle bir muahede akti hiç olmazsa şimdilik imkânsızdır, zira Almanyanın meşru bir hükûmeti mevcut değildir. Eğer daha sonraları galib devletler millî bir Alman hükûmetinin teessüsüne müsaade edeceklerse bu yeni ve ihtimal ki demokratik hükûmete Almanyaya tahmil edilecek ağır şartların siyasi mes'uliyetini yüklemenin tavsiyeye şayan olmadığı muhakkaktır. Zira malûmdur ki Versailles Muahedesinin aktinden doğan siyasi mesuliyettir ki Weimar Cumhuriyetinin yıkılışını ve Nasyonal Sosyalismin doğuşunu hazırladı.

II

Alman ülkesi, üzerinde yaşayan insanlarla beraber, işgal eden devletlerin hâkimiyeti altına konulduğuna göre Alman hükûmetinin sahib olduğu bütün teşrii ve icrai selâhiyetler işgal eden devletler hükûmetlerince yüklenmiş bulunmaktadır. Berlin beyannamesi hakikatte Almanya üzerindeki yüksek hâkimiyetin muayyen bazı sebepler dolayısıyla mezkûr devletlere geçtiğini ve bunun «Almanyanın ilhakı demek olmadığını» açıkça ifade etmektedir. «Almanyaya müteallik yüksek selâhiyetler» in deruhte edilmesinin sebepleri beyannameye şöyle izah edilmektedir: «Muhasemanın Alman silâhlı kuvvetleri tarafından sona erdirilmesinin temini, Almanya dahilinde nizamı tesis, ve memleketi idare etmek.» «Alman silâhlı kuvvetleri tarafından muhasemat» fiilen imkânsızdır. Berlin Beyannamesi açıkça, «Almanyanın kara, deniz ve havadaki silâhlı kuvvetleri tam bir mağlubiyete uğrayarak kayıtsız şartsız teslim olduklarını ve harbin bütün mesuliyetini yüklenmiş olan Almanyanın galib devletlerin arzularına mukavemete muktedir olmadığını» tespit etmektedir. Bu «Alman hükûmeti, yüksek kumanda heyeti, eyaletler, belediyeler, mahalli hükûmet ve makamların sahib oldukları

bilcümle iktidarın deruhte edilmesi» nin esas şartı olan debeatio demektir. Bu da Alman ülkesinin ve nüfusunun işgal eden devletler hâkimiyeti altına geçmiş olmasını ifade eder. Alman silâhlı kuvvetlerinin muhasamata devamını imkânsız hale getirmek gayesi elde edilmiş olduğuna nazaran galib devletlerin Almanya üzerindeki her türlü selâhiyetleri iktisab etmelerinin başlıca sebepleri memleketin idaresini sağlamak ve intizamı temin etmektir. Bunlar da bir hükümetin tabii vazifeleridir. İşgal eden devletlerce deruhte edilmiş olan «yüksek selâhiyet» in icrasını tahdit edecek herhangi bir hâkimiyet hududuna tesadüf edilmiyor. Fakat yüksek selâhiyetin deruhte edilmiş olması beyannameye göre, «Almanyanın ilhaki demek değildir».

Bu fethedenin fethedilenin ülkesi üzerindeki hakimiyetinin ancak onu ram etmesile mümkün olabileceğini iddia eden ananevi doktrine pek uyar görünmemektedir; ve «rametmek ancak bir muharip tarafın düşmanının kuvvetlerini yok etmesi, ülkesini fethetmesi ve fethedilen bu toprakları ilhak ederek varlığına nihayet vermesi suretile kabil olabilir» (1). Düşmanın hâkimiyete sahip bir devlet olarak varlığına son vermenin yegâne yolu, bu doktrine göre, ülkesini ilhak etmektir; ilhak ise fethedenin bu ülkeyi daimi olarak muhafaza etmek niyetile kendi arazisile birleştirmesi demektir.

Galip devletler Almanyayı ilhak etmek niyetinde olmadıklarını sarahaten beyan etmiş olduklarına nazaran —bu doktrine göre— Almanyanın ram olmasından bahsolunamaz, ve binnetice işgal eden devletlerin işgal edilen ülke üzerinde hakimiyet hakları mevcut olmaz. Görülüyor ki bu doktrinin müdafaası kabil değildir. Almanya muhakkak ki hâkimiyetine sahip bir devlet olmak vasfını kaybetmiş bulunuyor ve ülke Alman hakimiyeti altında olmadığına göre işgal eden devletlerin hâkimiyeti inkâr edilirse bu takdirde hiçbir devletin toprağı olmadığını kabul etmek icabedecektir. Meşru hükümeti yıkılmış, silâhlı kuvvetleri dağıtılmış, bir veya birkaç galip devletin askerî hükümet ve idaresine terkedilmiş bir ülkeyi hiçbir devlete ait olmıyan bir toprak diye kabul etmek hiç şüphesiz mânasız olur. Düşmanın hâkim bir devlet olarak varlığının nihayete erdirilebileceği ve daimî işbirliği mânası altında ülkesinin ilhak edilerek fetheden devletin hâkimiyeti altına konulabileceği doğru değildir. Bir devletin varlığı, hasmı tarafından yalnız silâhlı kuvvetlerinin yokedilmesiyle değil fakat devletin de ortadan kaldırılmasıyla

(1) E. Oppenheim, *International Law*, 1940 (6th ed.), vol. II, p. 467.

nihayete erdirilebilir. Ülke hâkimiyetinin tesisi yeni hâkimin toprağı keyfi icabı elinde tutmasına istinad edemez. Kendisinde ülkeyi veya bir kısmını başka bir devlete daha sonra terketmek niyeti de mevcut olabilir. Böyle bir niyet hâkimiyetin iktisab edilmesine mâni teşkil etmez. Fethedilen topraklar üzerinde hâkimiyetin tesisi münhasıran fethedenin zaptedilen toprakları elde tutabilmesine yani, silâhlı kuvvetleri tamamen yok edilmiş olduğundan herhangi bir mukavemetin imkânsız oluşuna dayanır. Resmen ilhak ile, bir ülkeyi daimî olarak muhafaza etmek niyeti olmaksızın fetheden devletin hâkimiyeti altında bulundurmamak arasında bir fark varsa bu hukukî olmaktan ziyade siyasîdir. Her iki halde de ülke üzerinde hâkimiyet tesis eden devletin hak ve vazifeleri aynıdır. Eğer bir muharip taraf hasmının devletler hukukunun anladığı mânada devlet olarak varlığını yok etmek niyetini gütmüyorsa, hükûmet ortadan kaldırılmamalıdır. Eğer bunu yaparsa ve aynı zamanda o ülkeyi herhangi bir devletin işgaline açık sahipsiz bir toprak vaziyetine düşürmek istemezse o ülke üzerinde bizzat kendi hâkimiyetini tesis etmesi lâzımdır. Muhakkak ki fethedenin rızası olmadan veya rızası hilâfına ülke kendisinin hâkimiyetine geçirilemez. Fakat işgal eden devletlerin, «Alman hükûmeti, yüksek kumanda heyeti, eyaletler, belediyeler, mahallî hükûmet ve makamların sahib oldukları bilcümle iktidarı deruhte etmiş» olduklarını ilân etmek, işgal eden devletlerin Almanyayı hâkimiyetleri altına aldıklarını ilân etmeye müsavidir. Bu netice işgal devletlerinin «bundan böyle Almanyanın veya herhangi bir kısmının hudutlarını tespit Almanyanın veya halen Alman toprağına dahil bulunan herhangi bir kısmının tâbi olacağı statüyü tayin edecekleri» ni ilân etmelerinden açıkça çıkmaktadır. İşgal devletleri Almanyanın müstakbel hudutlarını Alman hükûmetile aktebilecek bir sulh muahedesile değil, fakat işgal eden devletlerin tek taraflı bir tasarrufu ile tayin etmek niyetindedirler. Ülke üzerinde tasarruf etmek selâhiyeti münhasıran o toprakları hâkimiyeti altında bulunduran devlete aittir (2). «Hâkimiyet» tâbirinin kullanılıp kullanılmamasının

(2) İspanya-Amerika harbinden sonra Kuba, ilhak edilmiyerek Amerika Birleşik Devletleri tarafından işgal ve hâkimiyeti altına alınmıştı. Mamafih Kuba meselesi Almanyadan farklıdır.

1. Kuba'nın işgali İspanya ile Amerika Birleşik Devletleri arasında akte-dilen bir muahede, 10 aralık 1898 tarihli Paris muahedesine hükümlerine uyularak yapılmıştır.

2. Amerika Birleşik Devletlerinin Kuba üzerindeki hâkimiyeti muayyen

hiçbir ehemmiyeti yoktur. Ehemmiyetli olan bunun fiilen tesis edilip edilmediğidir, ve eğer fethedilen «yüksek otorite» yi yani fethedilen topraklar ve üzerinde yaşayan insanlar üstünde hudutsuz kudretî deruhte etmiş ise bu tesis edilmiş demektir. Hattâ «hâkimiyet» tâbirini kullanmamak daha doğrudur, zira bu devletler hukukunun en karışık tâbirlerinden biridir ve kesin bir mâna taşımamaktadır.

İşgal edilen bir ülkenin işgal eden devletin hâkimiyeti, hudutsuz hâkimiyeti altına geçmesi, orada işgal eden devletin esas teşkilât kanunu ile diğer kanunlarının otomatik olarak yürürlüğe girmesini veya o ülke sakinlerinin kendiliğinden işgal eden devletin tâbiyetini iktisab etmesini istilzam etmez. İşgal eden devlet, işgal edilen yerleri ve üzerinde yaşayan insanları askerî hükûmetin haiz olduğu teşriî selâhiyetler hududu dahilinde isdar edeceği hususî kanunlara tâbi tutabilir. İşgal eden devlet tarafından teşkil olunan askerî hükûmet, işgalden evvel orada yürürlükte bulunan kanunların devamına müsaade edebilir; fakat bunların dayandıkları esas artık o memleketin işgalden evvel mevcut olan ana yasası değil, fakat askerî hükûmetin o kanunların işgal altındaki memleketin hukukî nizamina kabulü hakkındaki sarîh veya zımnî rızasıdır. Ülkesi işgal eden devletin hâkimiyeti altına geçmiş olduğundan mevcudiyetine nihayet verilmiş olan devlet'n vatandaşı bulunan kimseler askerî hükûmetin isdar ettiği kanunlara tâbi oldukları zaman işgal eden devletin «tebaa» sı olurlar. «Vatandaşlık» ları askerî hükûmetin

bir gaye ile, adadaki karışıklıkların yatıştırılması ile tahdit edilmişti. 20 nisan 1898 tarihinde kongrenin her iki meclisince müştereken alınan kararın dördüncü esası şöyle der: «Amerika Birleşik Devletleri sözü geçen ada üzerindeki hâkimiyet, kaza ve kontrol haklarını elde etmek niyetini reddeder, ve karışıklıkların önü alındıktan sonra hükûmet ve murakabe işlerini ada sakinlerine terk edeceğini teyit eyler». Bu deklarasyon İspanyaya verilen ultiमतla birlikte yayımlandı. Âli mahkeme adanın «hakikî sahipleri olan Kuba halkı namına muhafaza edilen bir ülke» olduğunu ilân etmek suretiyle Amerika Birleşik Devletleriyle Kuba arasındaki münasebetlerin vasıflarını ortaya koydu (Neeley v. Henkel, 180 U.S. 109, 120). Bu Kubanın durumunun hukukî olmaktan ziyade siyasî bir tarifidir. Devletler hukukuna göre ülke ancak bir devlete ait olabilir, yoksa üzerinde yaşayan insanlara değil. Yani üzerinde yaşayan insanlar değil fakat devlet ülke üzerinde bir hâkimiyete sahiptir. Amerika Birleşik Devletleri tarafından işgali sırasında Kuba muhakkak ki ne hâkimiyete sahip bir devlettir ve ne de hiçbir devlete ait olmıyan sahipsiz ülke idi. Adanın gerçek hâkimiyeti altında bulunduğu devlet Amerika Birleşik Devletleri idi; tek taraflı olan tahdit ise, buna ister trustship ve isterse başka bir ad takılsın, devletler hukuku bakımından Kubanın durumu üzerinde hiçbir tesir husule getirmez.

kendilerine yükleyeceği vazifeler ve bahşedeceği haklara istinad eder. Zira «vatandaşlık» muayyen hak ve vazifelerle tayin edilen hukukî bir durumdur. Bir devletin vatandaşı (sadece tebaadan farklı olarak) siyasi haklara sahip askerlik vazifesiyle mükellef ve o devletin hariçte diplomatik himayesine mazhar bir kimsedir. İşgal eden devlet, hâkimiyet tesis ettiği ülkeyi «ilhak» etmek istemediği takdirde işgal edilen devletin eski vatandaşlarına ne kendi teşri ve icra organlarına müteallik siyasi haklar bahşeder ve ne de askerî mükellefiyetler yükler. Netice olarak da bunlar işgal eden devletin «vatandaş» ı olamazlar. Fakat askerî hükûmetin yeniden teşkil veya devamına müsaade ettiği mahallî idarelere müteallik siyasi hakları olabilir. Bunlar işgal eden devletin vatandaşlığını iktisap edememekle beraber işgal edilen memleketin vatandaşı addolunabilirler. Eğer hariçte eski devletlerinin yıkılmış ve bu itibarla siyasi müessesileri kalmamış olmasından dolayı, işgal eden devletin diplomatik himayesinde bulunurlarsa, bu işgal eden devletin işgal edilen ülkeyi hâkimiyeti altına almasını diğer devletlerin tanımış olduğuna delâlet eder. Böyle bir tanıma ise, eğer işgal uzun bir zaman devam edecekse, zarurîdir.

III

Alman ülkesinin, üzerinde yaşayan insanlarla beraber tâbi olduğu hâkimiyet, işgal devletlerinin müşterek hâkimiyetidir. Berlin Beyannamesinin bildirdiğine göre «bütün Almanyaaya ait hususlarda» Almanyaaya müteallik olmak üzere işgal eden devletlerce deruh-te edilmiş olan yüksek kudret «hükûmetlerinden alınacak talimata uygun olarak» Sovyet Rusya, İngiltere Amerika Birleşik Devletleri ve Fransa başkumandanları tarafından «müştereken» istimal edilecektir; diğer bütün hususlarda kendi işgal bölgelerine ait olmak şartile başkomutan tarafından icra edilecektir. «Dört başkomutan birlikte Kontrol Meclisini vücade getireceklerdir. Her başkomutana bir siyasi müşavir yardım edecektir. İttifakla karar verecek olan Kontrol Meclisi başkomutanların kendi işgal bölgelerinde alacakları kararlarda birliği temin edecek ve Almanyaayı bütün olarak alâkadar eden başlıca meselelerde kararlar verecektir. Kontrol Meclisinin idaresi altında dört başkomutanın birer temsilcilerinden teşekkül eden daimî bir koordinasyon komitesi bulunacak ve bir kontrol teşkilâtı» kara, deniz, hava, nakliyat, siyaset, iktisat, maliye dahiliye, adlive v.s. gibi işleri düzenliyecektir.

Eğer iki veya fazla devlet muayyen bir ülke üzerinde hâkimi-

yetlerini müştereken kullanırlarsa bir Condominium'dan bahsolunur. Bilinen başlıca condominium'lar şunlardır: 1844 den 1866 ya kadar Schleswig-Holstein ve Lauenburg üzerindeki Avusturya ve Prusya hâkimiyeti; 1898 den bugüne kadar İngiltere ve Mısırın Sudan üzerindeki hâkimiyeti; New Hebrides üzerinde 1914 den beri devam eden İngiltere ve Fransa hâkimiyeti; 1909 dan 1918 e kadar Bosna-Hersek üzerinde devam eden Avusturya ve Macaristan hâkimiyeti.

Şunu ehemmiyetle kaydetmek icabeder ki, bir condominium bir ülkenin kat'i durumunu ilerde tespit etmek niyetile muvakkat bir idare olarak da tesis olunabilir. Versailles Muahedesi'nin 99 uncu maddesile Memel, Trianon Muahedesi'nin 53 ve 74 üncü maddeleriyle Fiume'nin ileride kat'i durumlarının tespitine intizaren mütefik ve müşarık devletlerin müşterek hâkimiyetleri altına konulmasının sebebi budur (3). Bu misallerin açıkça gösterdiği gibi bir devlet «ilhak» etmeden yani daimi olarak elde tutmak niyeti olmadan bir ülkeyi kendi hâkimiyeti altına alabilir.

«Condominium ya hâkimiyete iştirâk eden devletler arasında yapılan hususî anlaşmalar hükümlerince tayin edilen müşterek organlar vasıtasıyla idare edilir veya ülke müşterek kısımlara bölünerek her kısım bir devletin nispeten muhtar bir idare teşkilâtına terkedilir. Fakat ikinci halde dahi memleketin vaziyeti, hukukî durumunun alacağı nihai şekil ve hususile memleketin müstakil bir devlet olarak yeniden kuruluşu gibi ülkeyi bütün olarak alâkadar eden hususları tespit etmek için müşterek bir organın mevcudiyeti lâzımdır. (4)». Berlin Beyannamesiyle Alman ülkesi «her biri bir devlete ait olmak üzere dört mıntakaya ayrılmıştır». Yukarıda zikredilen Kontrol Meclisi Daimî Koordinasyon Komitesi ve Kontrol Teşkilâtı işgal eden devletin müşterek hâkimiyetlerini yani condominium'larını istimal ettikleri müşterek organlardır.

Condominium statüsünün bir neticesi olarak işgal devletlerinden hiçbirisi işgalleri altında bulunan bölgenin durumunu tek taraflı olarak tanzim edemeyeceği gibi, zarurî görülen her türlü esaslı

(3) Bakınız: L. Oppenheim, Devletler Hukuku, 1937 (5th ed.), vol. I, p. 352 f.

(4) The American Journal of International Law, vol. 38, No. 4 (October 1944), p. 689. Müellifin «Almanyanın milletlerarası hukukî durumunu harbin bitmesinden hemen sonra tesbit edilmek icabeder» adlı yazısına bakınız.

değişiklikler de ancak bütün işgal devletlerinin rızaları veya müşterek organların kararıyla yapılabilir (5).

IV

İşgal eden devletler, ülke üzerinde hâkimiyetlerini tesis etmiş olduklarından milli bir Alman hükûmetile sulh muahedesi aktelemeyiz zira böyle bir hükûmet mevcut değildir ve Almanyanın hâkimiyete sahip bir devlet olarak ortadan kalkmasıyla sulh hali fiilen teessüs etmiştir. Fakat işgal eden devletlerce tek taraflı resmi bir sulh ilânı mümkündür ve hattâ tavsiyeye şayandır. Ayrıca Almanyanın müstakbel milli hükûmetinin tanınması hususunu o memleketle, hudutlara, silâhsızlanmaya, sınaî teşkilâtlandırma v.s. ye müteallik bazı vecibeler yükleyen bir muahedenin kabulüne tâbi kılmak da mümkün ve şayanı tavsiyedir. Böyle bir muahede esas itibariyle, ortadan kalkan devlete mükellefiyetler yükleyen sulh muahedesinden farklı olacaktır. Sulh muahedesi hukuken yenilen devletin yeni durumunu tertip eder ve netice olarak muahedenin altına imza koyan hükûmete siyasi mesuliyet yükler. Tanınmasının bir şartı olarak müstakbel Alman hükûmeti tarafından imzalanacak bir muahede, selefî yani işgal eden devletlerin condominium'unu istimal eden askerî hükûmet tarafından hukukî bakımdan yaratılan bir durumu tekîttan ibaret kalacağına göre sırf izharî bir mahiyet taşıyacaktır.

İşgal devletleri, ülkenin hâkimi olduklarından, arazi değişiklikleri de dahil olmak üzere askerî hükûmetin zarurî göreceği her türlü icraatı yapacak hudutsuz teşriî selâhiyete sahiptirler. İşgal devletlerinin hudutsuz teşriî selâhiyeti fiiliyatta, ne devletler hukukunun ne de gerek Almanyanın gerekse Birleşmiş Milletleri teşkil eden devletler kanunlarının tecviz etmediği Alman harb suçlularının muhakemesine hukukî bir esas yaratma imkânı bahşedebilir.

Berlin Beyannamesiyle teşkil edilen Kontrol Meclisi eski Alman ülkesi üzerine tesis edilen condominium'un başlıca organı olması dolayısıyla Alman harb suçlularını itham edebilecek en selâhiyetli makamdır. Devletler umumî hukuku her devlete kendi harb suçlularını cezalandırmak vecibesini yükler. Alman harb suçlularını muhakeme etmek için bir mahkeme teşkil etmekle Kontrol Komisyonu

(5) Aynı makale, s. 693. Berlin beyannamesiyle yaratılan Almanyanın hukukî durumu zikredilen makalede düşünülen vaziyete aşağı yukarı benzetilmektedir.

Alman hükûmetinin halefi olması dolayısıyla kendisine terettüp eden bir vecibeyi yerine getirmiş olmaktadır. Böyle bir condominium mahkemesinin durumu Birinci Cihan Harbinden sonra Alman harb suçlularını muhakeme etmek için teşkil edilen Alman Reichsgericht'ine benzer. Condominium mahkemesi Birleşik Devletler, Büyük Britanya, Sovyet Rusya, ve Fransa hâkimiyetinden teşekkül edebileceğine göre muhakkak ki Alman Reichsgericht'inden çok daha tesirli olacaktır. Kontrol Meclisi, condominium'un ülkesi ve nüfusunun meşru vazîi kanunu bulunması dolayısıyla mahkeme tarafından tatbik edilecek lüzumlu hukuk kâidelerini isdar edebilir. Mahkemenin selâhiyetinin sırf harb suçlularının muhakemesine inhisar ettirilmesi zarurî değildir. Kaza selâhiyeti eski Alman hükûmetinin, Nazi partisinin veya bunların emrinde olan herhangi bir teşekkülün mes'ul tutulabileceği herhangi bir suça teşmil edilebilir. Hattâ Nazilerin kendi vatandaşlarına yaptıkları zulûmlar gibi harbi alâkadar etmeyen ve doğrudan doğruya bir harb suçu teşkil etmeyen suçlar da bunun şümulüne sokulabilir.

Berlin Beyannamesinin himmetile Alman harb suçlularının hukukî durumu diğer bütün harb suçlularından topyekûn ayrılmıştır. Alman olmayan harb suçlularının muhakemesi için belki bir milletlerarası anlaşmaya ihtiyaç hissedilecekken, hiç olmazsa muayyen bazı hallerde Alman harb suçlularının muhakemesi condominium'un haiz olduğu teşrii, kazai ve icraî selâhiyetlere istinat ettirilebilecektir. Bu muhakemenin yapılmasına devletler hukuku bakımından hiçbir mâni yoktur. Binaenaleyh bunları diğer harb suçlularından ayırmak şayanı tavsiyedir.

Ülke üzerinde hâkimiyete sahip olmalarının neticesi olarak işgal devletlerinin teşrii, kazai ve icraî selâhiyetlere malik bulunmaları muhakkak ki bütün bunların istilzam ettiği siyasi mes'uliyetleri yüklenmelerini de tazammun eder. Fakat bu sadece her selâhiyetin bir mes'uliyeti tazammun ettiğini tekrardan ibarettir. Hakikî hükûmetin, yani işgal devletlerinin teşkil ettikleri askeri hükûmetin kontrolü altında hiçbir kukla Alman hükûmetinin faaliyette bulunmasına müsaade edilmemelidir. Zira işgal devletlerinin kontrolü altında faaliyette bulunacak herhangi bir Alman hükûmetinin sabotaj yapmağa meyyal olması muhtemeldir. Böylece, millî bir hükûmetin teşekkülüne müsaade, ancak işgal devletlerinin silâhlı kuvvetlerini Alman toprağından çekerek hakimiyetine sahip bir Alman devletinin ihyasına rıza göstermeleri halinde tavsiye edilebilir.

Tercüme eden: *Asistan Vakur Versan*